

ZAPISNIK

sa 16. sjednice Odbora za ljudska prava i slobode Skupštine Crne Gore,
održane 25. septembra 2013. godine

Sjednica je počela u 14 sati i 15 minuta.

Sjednicom je predsjedavao dr Halil Duković, predsjednik Odbora.

Sjednici su prisustvovali sledeći članovi/ce Odbora: Husnija Šabović, doc. dr Srđa Popović, Kemal Zoronjić, dr Ljiljana Đurašković, zamjenica predsjednika Odbora, Snežana Jonica i mr Dritan Abazović.

Sjednici nijesu prisustvovali poslanici: Prim. dr Izet Bralić, Ljerka Dragičević, dr Novica Stanić i dr Radovan Asanović.

Sjednici su po pozivu, u skladu sa članom 67 stav 1 Poslovnika Skupštine Crne Gore prisustvovali: Sabahudin Delić, pomoćnik ministra za ljudska i manjinska prava, Blanka Radošević Marović, pomoćnica ministra za ljudska i manjinska prava, Slavica Rabrenović, direktor Direktorata za izvršenje krivičnih sankcija u Ministarstvu pravde, Vojislav Dragović, rukovodilac Operativno komunikacionog centra Uprave policije.

Sjednici su po pozivu, u skladu sa članom 67 stav 2 Poslovnika Skupštine Crne Gore prisustvovali: Mirjana Đurić, savjetnica ministra rada i socijalnog staranja, Petar Ivezić, zamjenik Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore za prevenciju torture, Nik Gašaj, savjetnik zaštitnika ljudskih prava i sloboda za zaštitu manjinskih i vjerskih prava, Milena Čeranić, program asistent Programa vladavine prava, Misija OEBS-a u Crnoj Gori, Nela Krnić, koordinator Programa dječje zaštite UNICEF-a u Crnoj Gori i Milan Radović, koordinator programa za ljudska prava u NVO „Građanska alijansa“.

Rad sjednice pratili su predstavnici medija.

*****

Za sjednicu je utvrđen sljedeći

DNEVNI RED:

- Usvajanje Zapisnika sa 14. sjednice Odbora za ljudska prava i slobode, održane 17. jula 2013. godine -
- 1. **IZVJEŠTAJ O RAZVOJU I ZAŠTITI PRAVA MANJINSKIH NARODA I DRUGIH MANJINSKIH NACIONALNIH ZAJEDNICA U 2012. GODINI;**
- 2. **INFORMACIJA O REALIZACIJI MJERA IZ AKCIONOG PLANA ZA UNAPREĐENJE ZATVORSKOG SISTEMA**
- sa osvrtom na **INFORMACIJU O POSTUPANJU UPRAVE POLICIJE PO PREPORUKAMA ZAŠTITNIKA LJUDSKIH PRAVA I SLOBODA CRNE GORE DATIM U POSEBNOM IZVJEŠTAJU O STANJU PROSTORIJA UPRAVE POLICIJE ZA ZADRŽAVANJE LICA LIŠENIH SLOBODE IZ 2011. GODINE**, koju je Uprava policije dostavila Odboru za ljudska prava i slobode, shodno Zaključku koji je Odbor usvojio na Četvrtoj sjednici, održanoj 6. februara 2013. godine;
- 3. **INFORMACIJA O SPROVOĐENJU ZAKONA O ZABRANI DISKRIMINACIJE;**

4. **DONOŠENJE ODLUKE O KONTROLNOM SASLUŠANJU MINISTRA RADA I SOCIJALNOG STARANJA, MR PREDRAGA BOŠKOVIĆA, na temu: "Implementacija Zaključka Skupštine Crne Gore („Službeni list CG“, br.36/11), donešenog povodom razmatranja Posebnog izvještaja Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore o stanju ljudskih prava mentalno oboljelih lica smještenih u ustanovama, I**

5. **TEKUĆA PITANJA.**

*****

- Zapisnik sa 14. sjednice Odbora, održane 17. jula 2013. godine usvojen je jednoglasno, bez primjedbi.

*****

PRVA TAČKA: IZVJEŠTAJ O RAZVOJU I ZAŠTITI PRAVA MANJINSKIH NARODA I DRUGIH MANJINSKIH NACIONALNIH ZAJEDNICA U 2012. GODINI

Predsjednik Odbora je saopštio da se Izvještaj o razvoju i zaštiti prava manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica podnosi u skladu sa članom 38 Zakona o manjinskim pravima i slobodama («Službeni list RCG«, br. 31/06, 51/06 i 38/07 i »Službeni list Crne Gore«, broj 2/11), kojim je propisana obaveza Vlade Crne Gore da najmanje jednom godišnje podnosi Skupštini Crne Gore izvještaj o razvoju i zaštiti prava manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica. Odbor razmatranjem Izvještaja o razvoju i zaštiti prava manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u 2012. godini realizuje **osamnaestu aktivnost** utvrđenu Planom aktivnosti Odbora za ljudska prava i slobode za 2013. godinu, u skladu sa članom 162 Poslovnika Skupštine Crne Gore, u funkciji kontrolne uloge Parlamenta.

Pomoćnik ministra za ljudska i manjinska prava Sabahudin Delić dao je uvodno obrazloženje o Izvještaju o razvoju i zaštiti prava manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica. Podsjetio je da se Izvještaj o razvoju i zaštiti prava manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u 2012. godini podnosi u skladu sa članom 38 Zakona o manjinskim pravima i slobodama, kojim je propisana obaveza Vlade Crne Gore da najmanje jednom godišnje podnosi Skupštini Crne Gore Izvještaj o razvoju i zaštiti prava manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica. Pomoćnik Ministra je istakao da je osnovni cilj Izvještaja da pruži prikaz politike zaštite manjina, kako u normativnom dijelu, tako i po pojedinim oblastima društvenog života značajnim za zaštitu manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica.

Izvještaj o razvoju i zaštiti prava manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u 2012. godini urađen je po istoj metodologiji kao i izvještaji Ministarstva za ljudska i manjinska prava u prethodnim godinama. Naglasio je da je razlika u odnosu na Izvještaj o razvoju i zaštiti prava manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u 2011. godini jeste što je Izvještaj o razvoju i zaštiti prava manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u 2011. godini sadržao i osnovne demografske pokazatelje, koji su nastali kao rezultat popisa stanovništva sprovedenog u 2011. godini, a koji su prikazivali strukturu stanovništva Crne Gore prema nacionalnoj pripadnosti, vjeroispovijesti i maternjem jeziku.

Kada se govori o pravnom okviru zaštite manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica, pomoćnik Ministra za ljudska i manjinska prava Sabahudin Delić je podsjetio da je zaštita manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica utvrđena Ustavom Crne Gore (gotovo polovina članova Ustava, 68 od 158 članova, se odnose na ljudska prava i slobode, čime je normativno potvrđen njihov značaj). Pored nacionalnog zakonodavstva, kojim se garantuje poštovanje osnovnih ljudskih prava i sloboda, kao i prava manjina, Crna Gora je, odredbom člana 9 Ustava, utvrdila da potvrđeni i objavljeni međunarodni ugovori i opšteprihvaćena pravila međunarodnog prava su sastavni dio unutrašnjeg pravnog poretka, te da imaju primat nad domaćim zakonodavstvom i neposredno se primjenjuju kada odnose uređuju drugačije od unutrašnjeg zakonodavstva. Pored osnovnih ljudskih prava i sloboda, u cilju zaštite ukupnog nacionalnog identiteta, Ustav i zakoni Crne Gore manjinama daju i set dodatnih prava. Ustav u Dijelu drugom, u članovima 79 i 80 pripadnicima manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica jemči prava i slobode, koja mogu koristiti pojedinačno i u zajednici sa drugima, a zabranjuje asimilaciju pripadnika manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica. Država je dužna da zaštiti pripadnike manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica od svih oblika nasilne asimilacije. Zakonom o manjinskim pravima i slobodama («Službeni list RCG«, br. 31/06, 51/06 i 38/07 i „Službeni list Crne Gore“, broj 2/11) na bliži način se uređuje set manjinskih prava i mehanizmi zaštite tih prava.

Govoreći o metodologiji Izvještaja, pomoćnik Ministra za ljudska i manjinska prava je istakao da Izvještaj sadrži: uvod, pravni okvir zaštite manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u Crnoj Gori, institucionalni okvir zaštite manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica (Ministarstvo za ljudska i manjinska prava, Savjeti manjina, Fond za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava, Centar za očuvanje i razvoj kulture manjina), oblasti zaštite prava, zabrana i zaštita od diskriminacije, obrazovanje (kultura, informisanje, upotreba jezika i pisma, učešće u javnom životu i politička participacija, razvojna i ekonomska politika, izrada planskih dokumenata, prioritetni infrastrukturni objekti, regionalni razvoj, unaprjeđenje položaja romske populacije, pravni status, obrazovanje, zapošljavanje i prava iz radnog odnosa, zdravstvena, socijalna i dječija zaštita, nasilje nad ženama i nasilje u porodici, kulturni i jezički identitet, informisanje, stanovanje, učešće u javnom i političkom životu).

Pomoćnik ministra za ljudska i manjinska prava, Sabahudin Delić je podsjetio da je Vlada Crne Gore na sjednici 5. aprila 2012. godine, usvojila Strategiju za poboljšanje položaja Roma i Egipćana u Crnoj Gori 2012-2016 i Akcioni plan za sprovođenje Strategije za 2012. godinu, u cilju poboljšanja i unapređenja položaja Roma i Egipćana u crnogorskom društvu, što treba da dovede do smanjenja postjećih razlika između njihovog položaja i položaja ostalog stanovništva. Istakao je da je Crna Gora 1. jula 2013. godine preuzela jednogodišnje predsjedavanje Dekadom Roma u okviru kojeg će preduzeti brojne aktivnosti u cilju poboljšanja položaja pripadnika romske populacije. Naglasio je da su Strategijom definisane najznačajnije oblasti njene primjene: rješavanje pravnog statusa, obrazovanje, zapošljavanje i prava iz radnog odnosa, zdravlje i zdravstvena zaštita, socijalna i dječija zaštita, nasilje nad ženama i nasilje u porodici, kulturni i jezički identitet, informisanje, stanovanje i učešće u javnom i političkom životu.

Govoreći o obrazovanju, pomoćnik ministra za ljudska i manjinska prava Sabahudin Delić je saopštio da obuhvat djece romske i egipćanske populacije predškolskim vaspitanjem i obrazovanjem iznosi 13,81 odsto, što je duplo manje od

obuhvata djece na državnom nivou koji iznosi 26,65%. Pozitivnim je ocijenio činjenicu da se broj romske i egipćanske djece u osnovnom obrazovanju povećava iz godine u godinu, pa je u školskoj 2012/2013. u osnovnim školama ukupno 1853 učenika pripadnika romske i egipćanske populacije ili 350 - više nego 2005. godine kada ih je bilo 530. Saopštio je da se programi uključivanja djece RE populacije kontinuirano sprovode na svim nivoima vaspitanja i obrazovanja, a najznačajnije aktivnosti u 2012. godini su bile: Nastavljena aktivnost desegregacije: djeca sa Kampa Konik se uključuju u gradske škole i obezbijeđen im je prevoz. Ministarstvo za ljudska i manjinska prava podržalo je finansijski Ministarstvo prosvjete za ovu aktivnost. U toku je implementacija projekta "Podrška punom procesu socijalne inkluzije" kroz program IPA 2010. Podciljevi projekta se odnose na: poboljšanje mehanizama za prikupljanje podataka i njihovo korišćenje; razvijanje modela pripremnog vrtića: definisanje načina za angažovanje i identifikacija sredstava za RE asistente i prevencija napuštanja školovanja u osam pilot škola; Realizovana aktivnost pripremnih vrtića za djecu RE populacije tokom posljednje dvije sedmice juna mjeseca 2012. Umjesto, inicijalno, dvije planirane grupe, svaka sa po petnaestoro djece (ukupno 30), jedne u Nikšiću i jedne u Podgorici, rezultat je takav da je 161 dijete uključeno u pilot vrtić, zbog čega su u Ministarstvu prosvjete zadovoljni odzivom roditelja i brojem djece. Razlog zbog čega je proširen broj je veliko interesovanje roditelja i djece, pa je uslijedio zahtjev Zavoda za školstvo da se omogući da se sva djeca obuhvate i svima pruže jednake šanse. Na dvije lokacije djeca su bila razvrstana u sedam grupa: dvije u Nikšiću, pet u Podgorici. Ovaj projekat je sproveden u pet crnogorskih opština. Oblast kulture i umjetnosti, uređena je shodno Zakonu o kulturi (Službeni list Crne Gore broj 49/08). Njime je utvrđen model ostvarivanja kulture na principima slobode stvaralaštva i poštovanja prava na kulturu, uz ravnopravno očuvanje svih kulturnih identiteta i poštovanje kulturne različitosti.

Podršku i podsticaj razvoja kulture Ministarstvo kulture obezbjeđuje na nekoliko načina. Osnovni i prioritetni vid podrške je sufinansiranje kulturno-umjetničkog stvaralaštva po osnovu javnog konkursa, koji je namijenjen svim akterima crnogorske kulturne scene, pod jednakim uslovima, pa i pripadnicima manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica. Kriterijum koji se primjenjuje kod selekcije projekata su, prije svega, kvalitet umjetničke produkcije i reference realizatora, uz promociju multikulturalnih vrijednosti Crne Gore, doprinos očuvanju tradicije i sl. Pored navedenog, značajniji vid podrške u kulturi obezbjeđuje se realizacijom posebnog Vladinog programa „Razvoj kulture na sjeveru“, koji se odnosi na 11 opština sjevernog dijela Crne Gore, gdje živi najveći broj pripadnika manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica. U kontinuitetu od 2009.godine Ministarstvo za ljudska i manjinska prava sprovodi poseban program podrške razvoja kulture, koji se odnosi na 11 opština sjevernog dijela Crne Gore. Program je od posebnog značaja za razvoj kulture, jer se njegovom realizacijom ostvaruje ravnomjeran razvoj kulture u Crnoj Gori i sufinansiraju aktivnosti kojima se doprinosi unapređivanju i prezentaciji stvaralaštva manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica, budući da na navedenom području živi njihov veliki broj. Tokom 2012. godine Ministarstvo kulture je nastavilo sa podrškom produkciji programa od posebnog značaja za opštine na sjeveru i razmjeni programa između srodnih institucija kulture u Crnoj Gori.

Govoreći o oblasti informisanja, pomoćnik Ministra za ljudska i manjinska prava je naglasio da su u Izvještaju dati detaljni podaci o ostvarivanju prava manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica na informisanje na maternjem jeziku, kako u

štampanim, tako i elektronskim medijima. Set medijskih zakona (Zakon o medijima, Zakon o radio-difuziji i Zakon o javnim radio-difuznim servisima Crne Gore) oblast informisanja reguliše u skladu s Ustavom i na nivou standarda sadržanih u međunarodnim dokumentima o ljudskim pravima i slobodama (OUN, OSCE, Savjet Evrope, EU). Set ovih zakona, usaglašen sa međunarodnim standardima u okviru temeljnog ljudskog prava na informisanje apostrofira potrebe pripadnika manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica za informisanjem na maternjim jezicima.

U raspravi su učestvovali poslanici, članovi Odbora: Snežana Jonica, Kemal Zoronjić, mr Dritan Abazović, Husnija Šabović, predsjednik Odbora dr Halil Duković, zamjenica Predsjednika Odbora dr Ljiljana Đurašković, koordinator programa za ljudska prava u NVO "Građanska alijansa", savjetnik Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore za zaštitu manjinskih prava Nik Gašaj i pomoćnik ministra za ljudska i manjinska prava Sabahudin Delić.

Poslanica Snežana Jonica je upitala zašto Ministar za ljudska i manjinska prava nije prisutan na današnjoj sjednici s obzirom da se razmatra Izvještaj o razvoju i zaštiti prava manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u 2012. godini koji Vlada Crne Gore, u skladu sa članom 38 Zakona o manjinskim pravima i slobodama najmanje jednom godišnje, podnosi Skupštini Crne Gore? Smatra da takav postupak ministra dr Suada Numanovića govori o odnosu Ministarstva za ljudska i manjinska prava prema pripadnicima manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u Crnoj Gori. Naglašavajući da Izvještaj ne sadrži ono što je primarno u pogledu razvoja i zaštite prava pripadnika manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica, a tiče se aktivnosti koje je Ministarstvo za ljudska i manjinska prava preduzelo na planu zaštite i unapređenja prava pripadnika manjinskih naroda, poslanica Jonica je istakla da je Odbor za ljudska prava i slobode učinio mnogo više na planu poboljšanja položaja pripadnika manjinskih naroda nego Ministarstvo za ljudska prava i sloboda kojem je u nadležnosti oblast manjinskih naroda. Takođe, u Izvještaju nema podataka o tome kako je Ministarstvo za ljudska i manjinska prava postupilo po Preporukama sadržanim u Izvještaju koji je podnijela Radna grupa za izradu akata o radu Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava, formirana na Konsultativnom saslušanju koje je organizovao Odbor za ljudska prava i slobode na temu: "Razmatranje modela organizacije, funkcionisanja i načina raspodjele sredstava Fonda za manjine". Poslanica Snežana Jonica je mišljenja da predmetni Izvještaj predstavlja zbir svega što je urađeno u državi kao da Ministarstvo za ljudska i manjinska prava ne postoji.

Ukazujući na činjenicu da je u toku 2012. godine radne poslove i zadatke u Ministarstvu za ljudska i manjinska prava obavljao ministar i 13 službenika i namještenika, iako je Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji definisano da poslove u Ministarstvu obavlja 27 službenika i namještenika, poslanik Kemal Zoronjić je istakao da je u Izvještaju realno prikazan položaj pripadnika manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica koji je daleko od zadovoljavajućeg nivoa. Apostrofirao je problem medija koji ne vrše promociju pripadnika manjinskih naroda na odgovarajući način, a nijesu u dovoljnoj mjeri ni zastupljeni programski sadržaji koji se tiču kulturnog, socijalnog ekonomskog živoata pripadnika manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica. S obzirom da Izvještaj predstavlja realan prikaz stanja pripadnika manjinskih naroda koji, kako je istakao, po njegovom mišljenju nije na zadovoljavajućem nivou, poslanik Kemal Zoronjić je istakao da je u dilemi da li da glasa

za ili protiv Izvještaja o razvoju i zaštiti prava manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u 2012. godini.

Navodeći da ga ne iznenađuje činjenica što Ministar dr Suad Numanović nije prisutan na sjednici Odbora, poslanik mr Dritan Abazović smatra da su saradnici Ministra za ljudska i manjinska prava kompetentni da predstavljaju Izvještaj o razvoju i zaštiti prava manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u 2012. godini koji suštinski ne nudi ništa novo u odnosu na prethodni. Poslanik Abazović je naglasio da ključni problem u ovoj oblasti jeste to što se zakoni ne primjenjuju. Budući da je problematika manjinskih naroda izdignuta na visok nivo što je, po njegovom mišljenju, veoma dobro, ipak smatra da značajnih iskoraka u tom pogledu nije bilo s obzirom da ništa značajnije nije učinjeno u cilju poboljšanja položaja, kao i razvoja i zaštite prava pripadnika manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u Crnoj Gori. Kao pripadnik manjinskog naroda u Crnoj Gori, poslanik Dritan Abazović je istakao da nije zadovoljan rješenjima postignutim na planu poboljšanja položaja pripadnika manjinskih naroda. Što se tiče medijske scene dostupne pripadnicima manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u Crnoj Gori, poslanik Abazović smatra da stanje na medijskoj sceni nikad nije bilo lošije. Istakao je da je za pohvalu jedino Televizija Crne Gore koja od 2009. godine, u centralnom dnevniku, svake nedjelje emituje po jedan prilog na albanskom ili jezicima drugih manjina, a titl ide na crnogorskom jeziku.

Nadovezujući se na pitanje poslanice Jonice i poslanika Abazovića zašto ministar dr Suad Numanović nije prisutan na sjednici Odbora, poslanik Husnija Šabović smatra da je Ministar posvećen nadležnostima ovog Odbora, ali da ima i niz drugih aktivnosti na teritoriji Crne Gore iz kog razloga je Ministar uputio svog pomoćnika, svjestan da će njegov pomoćnik na kompetentan način predstaviti Izvještaj o razvoju i zaštiti prava manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u 2012. godini. Poslanik Husnija Šabović je naglasio da, kao pripadnik manjinskih naroda u Crnoj Gori, uživa sva prava i slobode. Budući da je zaštita manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica utvrđena Ustavom Crne Gore (gotovo polovina članova Ustava, 68 od 158 članova, se odnose na ljudska prava i slobode, čime je normativno potvrđen njihov značaj), poslanik Šabović je ocijenio da je Ustav Crne Gore najbolji Ustav u Evropi. Takođe, Ustav Crne Gore u članu 79, tačka 9 i 10 jemči pravo na autentičnu zastupljenost pripadnika manjina u Skupštini Crne Gore i skupštinama jedinica lokalne samouprave u kojima čine znatan dio stanovništva, shodno principu afirmativne akcije, kao i pravo na srazmjernu zastupljenost u javnim službama, organima državne vlasti i lokalne samouprave. S toga, poslanik Husnija Šabović je mišljenja da Crna Gora i manjinski narodi koji žive u Crnoj Gori preživljavaju renesansu u ostavri vanju prava i sloboda za razliku od država u okruženju, pa čak i tamo gdje čine većinski dio stanovništva. Ističući da stanje u pogledu razvoja i zaštite prava pripadnika manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u Crnoj Gori može biti bolje, poslanik Husnija Šabović smatra bitnim kontinuirano preduzimanje aktivnosti u cilju poboljšanja položaja pripadnika manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u Crnoj Gori.

Koordinator programa za ljudska prava u NVO "Građanska alijansa" Milan Radović smatra da je Izvještaj o razvoju i zaštiti prava manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u 2012. godini konkretan i precizan budući da ukazuje na adekvatne probleme s kojima se suočavaju pripadnici manjinskih naroda i drugih

manjinskih nacionalnih zajednica. Istakao je da sredstva koja su opredjeljena za pripadnike manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u Crnoj Gori nijesu mala, ali je problem taj što ta sredstva nijesu usmerena u cilju pronalaženja načina za realizovanje prioriternih pitanja pripadnika manjina. Navodeći da je suština i prioritet manjinske politike izgradnja interkulturalnosti odnosno usmjeravanje jednih na druge, Milan Radović je mišljenja da je situacija u Crnoj Gori drukčija budući da se pripadnici manjinskih naroda udaljuju jedni od drugih što nije u našem interesu. Osvrćući se na oblast upotrebe manjinskih jezika, Milan Radović je upitao pomoćnika ministra za ljudska i manjinska prava Sabahudina Delića da li će romski jezik biti uveden u prosvjetni sistem Crne Gore smatrajući da kroz manjinsku politiku to treba da bude jedan od prioriteta. S obzirom da je saznao da od ove godine studenti Crne Gore mogu da pohađaju fakultete u Albaniji, Milan Radović je upitao pomoćnika Ministra da li ima informacija o tome i da li zna tačan broj tih studenata?

Savjetnik Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore za zaštitu manjinskih prava Nik Gašaj je istakao da je institucija Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore nastojala da doprinese poboljšanju položaja pripadnika manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica. Smatra da nijedna institucija ne može sama već je neophodna uključenost svih subjekata u rješavanju društvenih problema. S toga, mišljenja je da sve državne institucije i državni organi snose odgovornost za razvoj demokratskog društva, pravne države i vladavine prava.

Predsjednik Odbora dr Halil Duković je istakao da Izvještaj o razvoju i zaštiti prava manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u 2012. godini daje pravu sliku o položaju manjina u Crnoj Gori i mišljenja je da ga kao takvog treba podržati. S obzirom na ekonomsku situaciju u Crnoj Gori, predsjednik Odbora smatra da su učinjeni pomoci u razvoju i zaštiti prava pripadnika manjina i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u Crnoj Gori. Naglašavajući da sredstva koja se izdvajaju za unapređenje manjinske politike nijesu mala, predsjednik Odbora je naglasio da količina sredstava koja se izdvajaju za razvoj manjina ne definiše i odnos prema manjinama. Kada je u pitanju oblast medija, predsjednik Odbora je istakao značajnim aktivnost Televizije Crne Gore koja emituje sadržaje na albanskom jeziku koji govore o kulturi, tradiciji, običajima i životu svih manjinskih naroda. Posebno kroz obrazovno-naučni program postoje specijalni sadržaji vezani za nacionalni identitet manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica.

Predsjednik Odbora smatra da se analizom Izvještaja o razvoju i zaštiti prava manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u 2012. godini može ocijeniti da je Ministarstvo za ljudska i manjinska prava, odnosno Vlada Crne Gore preduzela značajne aktivnosti na realizaciji Zaključka Skupštine Crne Gore („Sl.list CG“, br. 36/11), donešenog povodom razmatranja Izvještaja o razvoju i zaštiti prava manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u 2010. godini.

Nadovezujući se na konstataciju poslanice Snežane Jonice da Izvještaj predstavlja skup aktivnosti Vlade Crne Gore, pomoćnik ministra za ljudska i manjinska prava Sabahudin Delić je istakao da Izvještaj o razvoju i zaštiti prava manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u 2012. godini obuhvata trenutnu situaciju i pregled aktivnosti Vlade Crne Gore na planu unapređenja i zaštite prava pripadnika manjinskih naroda, budući da manjinska politika nije predmet interesovanja samo Ministarstva za ljudska i manjinska prava već i Vlade Crne Gore.

Podsjećajući da je Fond za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava osnovan na predlog Vlade, Odlukom Skupštine Crne Gore 2008. godine i da je od svog osnivanja posebna budžetska potrošačka jedinica, pomoćnik Ministra za ljudska i manjinska prava je istakao da su budžetom opredijeljena sredstva Fondu za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava za 2012. godinu iznosila 895.330,00 eura. U 2012. godini nastavljena je saradnja sa manjinskim savjetima, kao i finansijska podrška, koja je iznosila ukupno 300.000,00 eura, odnosno svaki savjet je dobio po 50.000,00 eura.

Pomoćnik ministra za ljudska i manjinska prava smatra da je i dalje prisutan nizak nivo obrazovanja ove populacije, kao i nivo uposlenosti, čemu svakako doprinosi i njihov način života, pa aktivnosti Vlade teku sporijom dinamikom nego što to Vlada stvarno želi.

Saopštio je da nedeljnik "Koha Javore" tretira široki spektar tema koje se odnose na kulturu, obrazovanje i naučnu djelatnost Albanaca kao i njihov suživot sa drugim narodima u Crnoj Gori. List je objavio intervju i autorske tekstove poznatih albanskih, crnogorskih i međunarodnih autora. Ovaj list je posebnu pažnju posvetio licima sa invaliditetom, za koje je objavio posebne dodatke. "Koha javore" je objavio i druge slične dodatke o multikulturi, ekologiji i obrazovanju (ukupno dvadeset jedan dodatak). U 2012. godini u okviru serijala „MOSTOVI“ hrvatskoj umjetnosti i kulturi posvećeno je osam emisija, kulturi i tradiciji Bošnjaka tri emisije, kulturi i tradiciji Muslimana pet emisija, albanskom kulturnom stvaralaštvu posvećeno je sedam emisija, kulturi i tradiciji Roma u Crnoj Gori posvećeno je pet emisija, a šest emisija je bilo interkulturalnog sadržaja.

Kada se govori o upotrebi romskog jezika, pomoćnik ministra za ljudska i manjinska prava Sabahudin Delić je istakao da problem predstavlja činjenica da romski jezik nije standardizovan u prosvjetnom sistemu Crne Gore. Postavlja se pitanje ko će predavati romski jezik u školama kada ne postoji stručan kadar već se služimo uslugama onih koji uslovno govore romski jezik i pomažu u obučavanju djece u pojedinim gradovima Crne Gore. Kada je u pitanju albanski jezik, pomoćnik ministra Sabahudin Delić je saopštio da na teritoriji na kojoj žive pripadnici albanskog naroda predškolsko vaspitanje i obrazovanje je organizovano u javnim predškolskim ustanovama u skladu sa zakonom. Ovim nivom obrazovanja i vaspitanja je obuhvaćeno 240 djece raspoređenih u devet vaspitnih grupa (Tuzi jedan i Ulcinj osam). Vaspitno obrazovni rad realizuju vaspitači na albanskom jeziku. Na teritorijama gdje je albansko stanovništvo u većem broju (Ulcinj, Tuzi, Rožaje, Plav, Bar) nastava na albanskom jeziku se izvodi u dvanaest javnih osnovnih škola (uključujući područna odjeljenja), kao i u školi za osnovno muzičko obrazovanje i vaspitanje. U ovim školama nastavu na albanskom jeziku pohađaju 2862 učenika. Srednje obrazovanje na albanskom jeziku se realizuje u četiri srednje škole (u Ulcinju, gdje postoje dvije srednje škole, od kojih je jedna privatna gimnazija, kao i Tuzima i Plavu). Ove školske godine srednje škole sa nastavom na albanskom jeziku (gimnazija i stručne škole) pohađaju 1354 učenika. Zavod za izdavanje udžbenika i drugih nastavnih sredstava obezbijedio je sve potrebne udžbenike za nastavu na albanskom jeziku za gimnaziju i to kao sopstvenu produkciju, dok još uvijek postoji problem sa udžbenicima za određene stručne škole uključujući i one sa nastavom na albanskom jeziku. Ovaj nedostatak udžbenika Zavod za udžbenike i nastavna sredstva nastoji riješiti preuzimanjem izdanja udžbenika za stručno obrazovanje iz zemalja u okruženju čiji je sadržaj kompatibilan sa sadržajem obrazovnih programa u našoj zemlji, u skladu sa preporukom Ministarstva prosvjete. Saopštio je da

se na Univerzitetu Crne Gore realizuje studijski program za učitelje na albanskom jeziku, u skladu sa Zakonom o visokom obrazovanju. Studijske 2012/13 godine upisano je sedamnaest studenata. Tekuće studijske godine na ovom studijskom programu, na svim godinama, ima ukupno, sedamdeset jedan student. Na ovom odsjeku 80% nastave se realizuje na albanskom jeziku a 20% na crnogorskom jeziku. Radi punog uvažavanja manjinskih prava, državni Univerzitet može svake studijske godine upisati određeni broj studenata, pripadnika manjina u skladu sa aktom Univerziteta. Navodeći da je obrazovanje odraslih dio jedinstvenog obrazovnog sistema u Crnoj Gori, pomoćnik Ministra za ljudska i manjinska prava je naglasio da je Ministarstvo prosvjete, saglasno Opštem zakonu o obrazovanju i vaspitanju, nadležno za izdavanje licenci ustanovama koje ispunjavaju propisane uslove za izvođenje akreditovanih programa za obrazovanje odraslih. Do sada je licencu za izvođenje programa za obrazovanje odraslih dobila JU Srednja mješovita škola „Bratstvo-Jedinstvo“ u Ulcinju, koja izvodi nastavu na albanskom jeziku, a u postupku dobijanja licence je i Osnovna škola „Boško Strugar“, takođe iz Ulcinja. Ministarstvo za ljudska i manjinska prava, u saradnji sa Ministarstvom obrazovanja Republike Albanije, svake školske godine obezbjeđuje određeni broj mjesta na fakultetima univerziteta u Skadru i Tirani radi upisa studenata albanske nacionalnosti iz Crne Gore.

Govoreći o učešću pripadnika manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u javnom i političkom životu, pomoćnik Ministra za ljudska i manjinska prava je istakao da nema vidnih pomaka na tom polju. Saopštio je da je Ministarstvo za ljudska i manjinska prava u saradnji s Upravom za kadrove izradilo Informaciju o zastupljenosti manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u javnim službama, organima državne vlasti i lokalne samouprave u Crnoj Gori. Takođe, u toku 2012. godine Ministarstvo i Uprava za kadrove su nastavili sa prikupljanjem podataka o zastupljenosti manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u institucijama i ustanovama prosvjete, zdravstvene i socijalne zaštite. Ova Informacija će, nakon izrade, biti predmet razmatranja Vlade Crne Gore.

Naglašavajući da je pitanje zaposlenosti u javnoj službi pitanje o kojem se često diskutuje, Predsjednik Odbora je podsjetio da je Planom aktivnosti Odbora za 2013. godinu bilo predviđeno u trećem kvartalu razmatranje Izvještaja o razvoju i zaštiti prava manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica sa posebnim osvrtom na Informaciju o zastupljenosti pripadnika manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u javnoj službi, organima državne uprave i lokalne samouprave. Stoga, predsjednik Odbora smatra bitnim da se pomenuta Informacija naknadno dostavi kako bi se uvjerali da ima poboljšanja na tom polju.

Nakon rasprave Odbor je na osnovu čl. 69 i 162 Poslovnika Skupštine Crne Gore, podnio Skupštini

I Z V J E Š T A J

O RAZMATRANJU IZVJEŠTAJA O RAZVOJU I ZAŠTITI PRAVA MANJINSKIH NARODA I DRUGIH MANJINSKIH NACIONALNIH ZAJEDNICA U 2012. GODINI

Odbor za ljudska prava i slobode na 16. sjednici razmotrio je Izvještaj o razvoju i zaštiti prava manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u 2012. godini koji je Skupštini Crne Gore podnijelo Ministarstvo za ljudska i manjinska prava.

Nakon uvodnih napomena pomoćnika ministra za ljudska i manjinska prava Sabahudina Delića i veoma sadržajne rasprave, Odbor je sa četiri glasa „za“ i dva glasa

„uzdržana“ podržao Izvještaj o razvoju i zaštiti prava manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u 2012. godini i odlučio da predloži Skupštini da prihvati Izvještaj sa

ZAKLJUČKOM:

1. Prihvata se Izvještaj o razvoju i zaštiti prava manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u 2012. godini

2. U Crnoj Gori je u izvještajnoj godini ostvaren napredak na polju razvoja i zaštite prava pripadnika manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u Crnoj Gori.

3. Neophodno je da Ministarstvo za ljudska i manjinska prava naknadno dostavi Informaciju o zastupljenosti pripadnika manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u javnim službama, organima državne uprave i lokalne samouprave.

Za izvjestioca Odbora na sjednici Skupštine određen je poslanik Husnija Šabović, član Odbora.

DRUGA TAČKA: INFORMACIJA O REALIZACIJI MJERA IZ AKCIONOG PLANA ZA UNAPREĐENJE ZATVORSKOG SISTEMA

- sa osvrtom na **INFORMACIJU O POSTUPANJU UPRAVE POLICIJE PO PREPORUKAMA ZAŠTITNIKA LJUDSKIH PRAVA I SLOBODA CRNE GORE DATIM U POSEBNOM IZVJEŠTAJU O STANJU PROSTORIJA UPRAVE POLICIJE ZA ZADRŽAVANJE LICA LIŠENIH SLOBODE IZ 2011. GODINE**, koju je Uprava policije dostavila Odboru za ljudska prava i slobode, shodno Zaključku koji je Odbor usvojio na Četvrtoj sjednici, održanoj 6. februara 2013. godine

Predsjednik Odbora je podsjetio da je Ministarstvo pravde sačinilo i podnijelo Odboru za ljudska prava i slobode predmetnu Informaciju o realizaciji mjera iz Akcionog plana za unapređenje zatvorskog sistema na zahtjev Odbora za ljudska prava i slobode, definisan Planom aktivnosti Odbora za 2013. godinu, a u skladu sa članom 68 Poslovnika Skupštine Crne Gore. Saopštio je da Odbor razmatranjem Informacije o realizaciji mjera iz Akcionog plana za unapređenje zatvorskog sistema realizuje **devetnaestu aktivnost** utvrđenu Planom aktivnosti Odbora za ljudska prava i slobode za 2013. godinu, u skladu sa članom 68 Poslovnika Skupštine Crne Gore.

U uvodnom obrazloženju o realizaciji mjera iz Akcionog plana za unapređenje zatvorskog sistema, generalni direktor Direktorata za izvršenje krivičnih sankcija u Ministarstvu pravde Slavica Rabrenović je saopštila da Ministarstvo pravde i Zavod za izvršenje krivičnih sankcija sprovode aktivnosti unaprjeđenja sistema izvršenja krivičnih sankcije, u skladu sa reformskom politikom Vlade Crne Gore i mjerama definisanim strateškim dokumentima, a u cilju smanjenja zatvorske populacije i opšteg unaprjeđenja uslova u zatvorima. Istakla je da je Akcionim planom za unapređenje zatvorskog sistema predviđeno donošenje dva zakona u oblasti izvršenja krivičnih sankcija i to: zakon o izvršenju uslovne osude i kazne rada u javnom interesu i zakon o izvršenju kazni zatvora.

Govoreći o unaprjeđenju zakonodavnog okvira u oblasti izvršenja krivičnih sankcija, generalni direktor u Direktoratu za izvršenje krivičnih sankcija u Ministarstvu pravde Slavica Rabrenović je naglasila da su u Izveštajnom periodu pripremljeni: nacrt zakona o izvršenju uslovne osude i kazne rada u javnom interesu, nacrt pravilnika o uniformi, zvanjima, oznakama službenika u Zavodu za izvršenje krivičnih sankcija, nacrt zakona o izvršenju kazni zatvora, donjeto Uputstvo o zdravstvenom pregledu u Zavodu za izvršenje krivičnih sankcija, dok je u okviru pregovaračkog poglavlja 23 – Pravosuđe i temeljna prava, usvojen Akcioni plan – Zatvorski sistem za period 2013 – 2018. Naglasila je da je u cilju jačanja sistema alternativnih sankcija, Ministarstvo pravde proširilo Sektor za izvršenje krivičnih sankcija - Odsjek za uslovnu slobodu, sa tri radna mjesta u zvanjima – samostalni savjetnik II i III.

Govoreći o IPA Twinning projektu „Podrška reformi sistema izvršenja krivičnih sankcija“, predstavnica Ministarstva pravde je istakla da se nastavlja set aktivnosti, počev od 21. januara 2013. godine, u partnerstvu sa SR Njemačkom i Kraljevinom Holandijom: Sprovedena su tri ciklusa (period: 4-8.mart 2013., 8-12. april 2013., 13-17. maj 2013) treninga službenika za probaciju. Obuku je prošlo ukupno 12 službenika iz Ministarstva pravde i Zavoda za izvršenje krivičnih sankcija, u okviru koje su obrađeni: procjena rizika, alternativne kazne, planovi za rehabilitaciju i metodologija sprovođenja nadzora, probacija kao program izvan zatvora i kao program unutar zatvora. Jedna od tema treninga je i kazna rada u javnom interesu, a u cilju razvijanja praktičnih vještina jer službenici prolaze obuku i o kontaktu sa osuđenim licem, procjenjivanje njegove ličnosti, detektovanju kriminogenih faktora koji determinišu njegov socio-kulturološki identitet i dr. Planira se još pet obuka u ovom ciklusu od ukupno osam koje sprovode eksperti iz Kraljevine Holandije. Takođe, u ovom periodu realizovano je i pet treninga u okviru Projekta: dva u komponenti koja se odnosi na unapređenje normativnog okvira, dva u komponenti koja se ostvaruje s ciljem uvođenja najboljih praksi i procedura u upravljanje zatvorima, kao i jedan trening u dijelu pripreme vodiča za rad Probacione službe. Od 03.-07. juna 2013. i od 22.-26.jula 2013. godine sprovodi se obuka rukovodećeg kadra u Zavodu-pomoćnik, načelnici organizacionih jedinica ZIKS-a. Obuka iz standarda za ljudska prava u skladu sa Evropskim zatvorskim pravilima i posebne Preporuke Savjeta Evrope, obuka iz oblasti upravljačkih sposobnosti, kao i stručne vještine, ljudska prava, planiranje ljudskih resursa, bezbjednost, klasifikacije i raspored, zatvorski režim, metode tretmana i obrazovanje zatvorenika i kontrola. Petnaest rukovodilaca u okviru zatvorskog sistema prolaze obuku iz oblasti rukovođenja ukupno 30 dana, a na kraju svake obuke učesnici polažu test, dok će na kraju cjelokupnog kursa polagati završni ispit. Učesnici po završetku obuke dobijaju certifikat ili potvrdu da su pohađali obuku. Obuku sprovode obučeni treneri koji se biraju sa liste eksperata iz SR Njemačke.

Saopštila je da je Delegacija sudija i probacionih službenika iz Njemačke, tokom II kvartala posjetila zatvor u Bijelom Polju gdje su sa predstavnicima Ministarstva pravde i Zavoda i sudijama i tužiocima iz Višeg i Osnovnog suda i tužilaštva iz Bijelog Polja održali sastanak u prostorijama Zatvora-Bijelo Polje i isti obišli s obzirom da se tu izdržavaju kazne zatvora od 3-6 mjeseci, a u cilju iznalaženja načina za smanjenje prenatrpanosti u zatvorima u Crnoj Gori. Značajno je da su sudije i tužiocima iz Bijelog Polja, njih pet, po prvi put posjetili Zatvor u Bijelom Polju.

U okviru projekta "Podrška reformi zatvorskog sistema u Crnoj Gori" koji finansira Evropska unija, naglašeno je da se mora povećati nivo alternativnih sankcija što će rasteretiti zatvore. Cilj ovog Twinning projekta, čija je vrijednost 700.000,00 €, jeste

jačanje kapaciteta Ministarstva pravde Crne Gore i Zavoda za izvršenje krivičnih sankcija kako bi se ostvarilo efikasnije upravljanje sistemom izvršenja krivičnih sankcija i sprovođenje sistema alternativnih sankcija, u skladu sa standardima i najboljom praksom Evropske unije, kao i unaprjeđenje uslova u zatvorima i smanjenje zatvorske populacije.

Važnim je ocijenila učešće predstavnika Ministarstva pravde na Multilateralnom sastanku, održanom 25. aprila 2013. godine u Strazburu, na temu- "Upravljanje zatvorima i smanjenje prenatrpanosti". Multilateralni sastanak se organizuje u okviru aktivnosti saradnje Savjeta Evrope sa onim državama članicama koje su trenutno u procesu unaprjeđivanja svojih politika u oblasti upravljanja zatvorima. Cilj sastanka je da predstavnici država članica razmijene iskustva i dobre prakse, ali i identifikuju načine uvođenja novih pristupa u svoje sisteme. Na Multilateralnom sastanku je naglašeno da prenaseljenost zatvora i rast zatvorske populacije predstavljaju veliki izazov za zatvorske uprave i sistem krivičnog pravosuđa u cjelini, kako u pogledu ljudskih prava, tako u pogledu efikasnog upravljanja kaznenim ustanovama. Takođe, u cilju poboljšanja zatvorskih uslova, predstavnici Ministarstva pravde su obavili sastanke i postigli određene dogovore sa predstavnicima međunarodne organizacije „UNICEF“ u Crnoj Gori. Direktor Direktorata za izvršenje krivičnih sankcija u Sektoru za izvršenje krivičnih sankcija Slavica Rabrenović je saopštila da su predstavnici UNICEFA u Crnoj Gori zainteresovani da pruže podršku projektu edukacije i osposobljavanja službenika ZIKS-a u radu sa maloljetnicima koji se nalaze na izdržavanju kazne maloljetničkog zatvora.

Zamjenik Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore za prevenciju torture Petar Ivezić je podsjetio da je Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore, kao Nacionalni preventivni mehanizam, na osnovu ocjene stanja, a u cilju unapređenja postojećeg stanja u Istražnom zatvoru Podgorica, uputio oko 30 Preporuka nadležnom Ministarstvu pravde i Zavodu za izvršenje krivičnih sankcija. Istakao je da je Planom Nacionalnog preventivnog mehanizma predviđeno da se izvrši pregled i provjeri ispunjenost Preporuka za Istražni zatvor Podgorica. Govoreći o monitoringu drugih institucija, zamjenik Zaštitnika Petar Ivezić je saopštio da je izvršen pregled Istražnog zatvora u Bijelom Polju kao i Zatvora za kratke kazne u Bijelom Polju, zatim Istražnog zatvora u Podgorici kao i Zatvora za kratke kazne u Podgorici, o čemu će biti sačinjeni posebni izvještaji. Takođe, Zaštitnik kao Nacionalni preventivni mehanizam je sproveo obilazak centara za bezbjednost i izvršio pregled stanja u prostorijama u kojima su smještena lica lišena slobode, o čemu će, takođe, biti sačinjeni posebni izvještaji za svako odjeljenje i biće sastavni dio godišnjeg izvještaja Zaštitnika kao Nacionalnog preventivnog mehanizma.

Poslanik Husnija Šabović smatra da je Informacija o realizaciji mjera iz Akcionog plana za unapređenje zatvorskog sistema kvalitetna i da bi bilo dobro da je ista i medijski praćen. Upitao je Generalnog direktora Direktorata za izvršenje krivičnih sankcija u Ministarstvu pravde da li među zaposlenima u ZIKS-u ima pripadnika manjinskih naroda i da li zatvorenici imaju pravo na vjerske obrede?

Na planu obezbjeđivanja adekvatne zdravstvene zaštite osuđenih lica, poslanica dr Ljiljana Đurašković smatra neophodnim da se zdravstvenim radnicima zaposlenim u ZIKS-u obezbijedi beneficirani radni staži i veća plata, naglašavajući da je neophodno da se motivišu da bi mogli raditi pod tako otežavajućim okolnostima. Istakla je da je za pohvalu što su predstavnici Ministarstva pravde uslišili kritike koje su se odnosile na

poboljšanju uslova života lica lišenih slobode, kao i podatak da su radovi na smještaju maloljetnih lica završeni.

Što se tiče uslovnog otpusta, poslanik mr Dritan Abazović je upitao da li među zatvorenicima ima diskriminacije budući da je bilo žalbi po tom pitanju od strane zatvorenika. Takođe, interesovalo ga je da li u Radnoj grupi za izradu teksta Predloga zakona o izvršenju kazni lišenja slobode i Predloga zakona o izvršenju alternativnih sankcija participiraju i predstavnici nevladinog sektora? Nadovezujući se na pitanje poslanika Abazovića, poslanik Husnija Šabović je upitao kakva je procedura korišćenja prava na odsustvo?

Predsjednik Odbora dr Halil Duković je podsjetio da je Planom aktivnosti predviđena posjeta ZIKS-u u četvrtom kvartalu što će biti prilika da se članovi Odbora za ljudska prava i slobode, Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore, predstavnici Ministarstva pravde, kao i predstavnici nevladinog sektora i predstavnici medija uvjere koliko je postignuto na planu poboljšanja uslova u ZIKS-u.

Milan Radović je upitao da li će se zakon o izvršenju uslovne osude i kazne rada u javnom interesu i zakon o izvršenju kazni zatvora odmah primjenjivati ili će biti potrebno određeno vrijeme za njihovu primjenu. Takođe, interesuje ga u kakvom stanju su porodične sobe s obzirom na saznanje da su u prethodnom periodu bile u lošem stanju.

Osvrćući se na pitanje poslanika Husnije Šabovića, generalni direktor Direktorata za izvršenje krivičnih sankcija u Ministarstvu pravde Slavica Rabrenović je istakla da među zaposlenima u ZIKS-u ima pripadnika manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica, ali nema precizne podatke o tome koliki je njihov broj.

Po pitanju uslovnog otpusta, Generalni direktor u Direktoratu za izvršenje krivičnih sankcija Ministarstva pravde je podsjetila da je Komisija za uslovni otpust ustanovljena Zakonom kao nezavisno sedmočlano tijelo na najvišem nivou, kojeg čine predstavnici Ministarstva pravde i ljudskih prava, Ministarstva unutrašnjih poslova, Ministarstva zdravlja, Vrhovnog suda, Vrhovnog državnog tužilaštva i Zavoda za izvršenje krivičnih sankcija, te svakako nije tijelo koje su, radi vlastitih interesa, osnovala lica na izdržavanju kazne zatvora. Komisija za uslovni otpust, koju obrazuje Ministar pravde, a koja broji još i predsjednika, sekretara i pet članova, zasijeda redovno, u skladu sa brojem primljenih molbi, o kojima odlučuje na ažuran, kontinuiran i odgovoran način. Komisija ima svoj Poslovnik o radu i kriterijume utvrđene Krivičnim zakonikom kojima se rukovodi prilikom odlučivanja. Ministarstvo pravde, kao nadležni organ, odgovorno i profesionalno razmatra sve molbe za uslovni otpust lica osuđenih na zatvorske kazne koje pristignu Ministarstvu pravde. U 2012. godini, Komisija je imala dvanaest sjednica i donijela 353 rješenja: 207 pozitivnih i 146 negativnih.

Naglašavajući i ujedno odgovarajući na pitanje poslanika Abazovića o postojanju diskriminacije među zatvorenicima, direktor Direktorata za izvršenje krivičnih sankcija u Ministarstvu pravde Slavica Rabrenović je istakla da ne postoji diskriminacija. Podsjetila je da Krivični Zakonik Crne Gore propisuje da nakon 2/3 izdržane kazne osuđeno lice može da podnese molbu za uslovni otpust uz činjenicu da ima dobro vladanje. Podaci o postojanju diskriminacije među osuđenim licima nijesu tačni a štrajkovi koji su otpočeli od 2011. godine su prouzrokovani iz razloga što prema inostranim zakonima osuđeno lice stiče pravo na uslovni otpust po automatizmu, čim navršši 2/3 izdržane kazne. Naglasila je da će Ministarstvo pravde nastaviti da uz punu profesionalnu i političku

odgovornost prati razvoj novonastale situacije i rješava je u skladu sa svojim zakonskim ovlaštenjima

Vezano za sastav Radne komisije zadužene za izradu zakona o izvršenju uslovne osude i kazne rada u javnom interesu i zakona o izvršenju kazni zatvora, predstavnicima Ministarstva pravde je istakla da nevladin sektor nije uključen.

Što se tiče opremljenosti porodičnih soba u ZIKS-u, predstavnicima Ministarstva pravde je istakla da stanje porodičnih soba treba popraviti budući da nijesu u skladu sa međunarodnim standardima. Vezano za ostvarivanje prava zatvorenika na vjerske obrede, saopštila je da svako ima pravo da iskaže svoja vjerska uvjerenja, čak je i hrana prilagođena shodno vjerskim uvjerenjima osuđenih lica.

Predsjednik Odbora je podsjetio da je shodno Zaključku koji je Odbor za ljudska prava i slobode usvojio na Četvrtoj sjednici, održanoj 6. februara 2013. godine, povodom razmatranja Informacije o postupanju Uprave policije po Preporukama Zaštitnika ljudskih prava i slobode Crne Gore, Uprava policije, na zahtjev Odbora za ljudska prava i slobode, dostavila je Informaciju o postupanju Uprave policije po Preporukama Zaštitnika ljudskih prava i slobode Crne Gore datim u Posebnom izvještaju o stanju prostorija Uprave policije za zadržavanje lica lišenih slobode iz 2011. godine, za do sada nerealizovane aktivnosti.

Rukovodilac Operativno komunikacionog centra Uprave policije Vojislav Dragović je istakao da su predstavnici Uprave policije uspjeli da realizuju veći broj Preporuka Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore datim u Posebnom izvještaju o stanju prostorija Uprave policije za zadržavanje lica lišenih slobode iz 2011. godine, a da realizacija preostalih zavisi od finansijskih sredstava.

Poslanik Kemal Zoronjić je predložio da bi bilo korisnije da se organizuju posjete evropskim zatvorima a nakon toga da se organizuju posjete zatvorima Crne Gore kako bi se razlike mogle kompetentnije sagledati, što bi doprinijelo da se stanje u zatvorskim jedinicama Crne Gore izdigne na međunarodni nivo.

Nakon rasprave, Odbor za ljudska prava i slobode je jednoglasno, sa šest glasova "za" podržao Informaciju o realizaciji mjera iz Akcionog plana za unapređenje zatvorskog sistema sa osvrtom na Informaciju o postupanju Uprave policije po Preporukama Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore datim u Posebnom izvještaju o stanju prostorija Uprave policije za zadržavanje lica lišenih slobode iz 2011. godine, koju je Uprava policije dostavila Odboru za ljudska prava i slobode, shodno Zaključku koji je Odbor usvojio na Četvrtoj sjednici, održanoj 6. februara 2013. godine i odlučio da sačini Zaključak koji će dostaviti Kolegijumu Predsjednika Skupštine Crne Gore, Zaštitniku ljudskih prava i sloboda Crne Gore, Ministarstvu pravde, Ministarstvu unutrašnjih poslova i Upravi policije.

TREĆA TAČKA: INFORMACIJA O SPROVOĐENJU ZAKONA O ZABRANI DISKRIMINACIJE

Predsjednik Odbora je podsjetio da je Ministarstvo za ljudska i manjinska prava sačinilo i podnijelo Odboru za ljudska prava i slobode predmetnu Informaciju o sprovođenju Zakona o zabrani diskriminacije na zahtjev Odbora za ljudska prava i slobode, definisan Planom aktivnosti Odbora za 2013. godinu, a u skladu sa članom 68 Poslovnika Skupštine Crne Gore.

Odbor razmatranjem Informacije o sprovođenju Zakona o zabrani diskriminacije realizuje **dvadesetu aktivnost** utvrđenu Planom aktivnosti Odbora za ljudska prava i slobode za 2013. godinu, u skladu sa članom 68 Poslovnika Skupštine

Odbor za ljudska prava i slobode je jednoglasno, sa šest glasova „za“, podržao Informaciju o sprovođenju Zakona o zabrani diskriminacije i odlučio da Odbor sačini Izvještaj sa Predlogom zaključka koji će dostaviti Kolegijumu Predsjednika Skupštine Crne Gore, Ministarstvu za ljudska i manjinska prava i Zaštitniku ljudskih prava i sloboda Crne Gore.

ČETVRTA TAČKA: DONOŠENJE ODLUKE O KONTROLNOM SASLUŠANJU MINISTRA RADA I SOCIJALNOG STARANJA, MR PREDRAGA BOŠKOVIĆA, NA TEMU: “IMPLEMENTACIJA ZAKLJUČKA SKUPŠTINE CRNE GORE („SLUŽBENI LIST CG“, BR.36/11), DONEŠENOG POVODOM RAZMATRANJA POSEBNOG IZVJEŠTAJA ZAŠTITNIKA LJUDSKIH PRAVA I SLOBODA CRNE GORE O STANJU LJUDSKIH PRAVA MENTALNO OBOLJELIH LICA SMJEŠTENIH U USTANOVAMA

S obzirom da su poslanici, zbog ranije preuzetih obaveza, morali napustiti sjednicu Odbora, predsjednik Odbora je saopštio da planirana tačka dnevnog reda-Donošenje Odluke o Kontrolnom saslušanju ministra rada i socijalnog staranja, mr Predraga Boškovića, na temu: “Implementacija Zaključka Skupštine Crne Gore („Službeni list CG“, br.36/11), donešenog povodom razmatranja Posebnog izvještaja Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore o stanju ljudskih prava mentalno oboljelih lica smještenih u ustanovama, bude odložena za neku od narednih sjednica, sa čime su se poslanici jednoglasno složili.

Sjednica je završena u 16 sati.

**ZAPISNIK SAČINILA
SEKRETAR ODBORA**

Slava Burić

PREDSJEDNIK ODBORA

dr Halil Duković